

Документ № 7
Травень 1941 р.
Інструкції Революційного Проводу ОУН(Б)
для організаційного активу в Україні
на період війни.
“Боротьба й діяльність ОУН під час війни”
Г. Вказівки на перші дні організації
державного життя

I. Загальні напрямні політики ОУН в поодиноких ділянках життя.

II. Загальні напрямні відносно започаткування будови держави.

III. Засади виконання державної влади ОУН.

IV. Напрявні будови й розвою державної влади.

V. Перша організація влади у самостійні територіальній одиниці.

VI. Методика започаткування діяльності на новому терені.

VII. ОУН в умовах свободної діяльності.

I. Загальні напрямні політики ОУН в поодиноких ділянках життя.

Критерій перебудови життя.

1. ОУН змагає революційно опанувати і перебудувати всі ділянки життя згідно з потребами українського народу. Скріплення суверенності української держави – єдине мірило устроєво-державних і суспільних перемін.

Об’єктивні умови перебудови (ступінь самостійності й внутрішні елементи).

При визначуванню напрямних перебудови існую-

чого ладу треба враховувати такі зовнішньополітичні евентуальності:

А. а) Українська держава має повні можливості розвою.

б) Українська влада обмежена в своїх діяннях.

Треба взяти такі елементи внутрішнього порядку:

Б. а) Органічні, питоменно українські шляхи розвитку українського політичного й суспільного життя, які протиставляться вцілому існуючому на українській землі ладу і будуть уже зразу стихійно протиставлятися нанесеній, чужій дотеперішній організації життя та її замовникам.

б) Необхідність зберегти часово означені форми дотеперішнього суспільного ладу, диктована актуальністю доцільності, зумовлена преходовими воєнними умовами.

Хвилево треба зберегти форми, але вже *змісця* реалізувати *власні засади*, впроваджуючи українські суспільні інститути, український зміст і – що найважливіше – вкладати в ті форми для реалізації змісту *українських людей*.

Форма державної влади – політично-мілітарна диктатура ОУН.

2. Питання *державної влади розрішувється* в цей період наступно:

а) у час боїв існуватиме суверенна влада ОУН, яка переходить тоді на військову стопу, – себто *політично-мілітарна диктатура ОУН*, як система влади.

Будова ОУН на провідницькому принципі перерішує справу *децизії* [вирішення, рішення] *в бік одиниці*, а не збірних тіл. Тому повнота влади на основних територіальних одиницях до часу включення їх у цілу систему зцентралізованої влади держатиметься в руках провідників даної основної територіальної одиниці.

б) На очищеному терені остається на дальше перша форма влади з тим доповненням, що ОУН допускає голос громадського чинника у дорадчій формі.

Практично це виглядає в цей спосіб, що ОУН покликає “Народні комітети”, як дорадчо-виконні інституції, які переводять поручені їм завдання самоврядного господарського і тому подібного порядку, приміром, завідуванням колгоспами. ОУН творить адміністративно-політичний апарат, який зосереджує в собі керівні функції поодиноких ділянок життя на даному просторі.

У той час лише поволі можливо творити окремі розгалуження господарського, адміністративного, культурного сектору, бо завжди є можливість нового наїзду ворога й ще завжди є необхідна концентрована децизія з погляду справности апарату й допомоги фронтам.

ОУН сприяє тоді вже самоуправі сіл і міст (Народні комітети), десигнує [призначає] їх голів задля справности роботи. На селах допускає вибір до комітетів членів, даючи першенство в ньому тим громадянам, які є здатні керувати якоюсь організованою клітиною, чи відповідають за неї (кооператива, школа, колгосп і т. д.). На ОСУЗ ОУН стосує на місцях, де ініціює боротьбу, або де вже прийде на очищений терен, ту саму методу і систему влади.

У випадку браку на визначеному терені членів ОУН, ОУН творить організацію адміністраційно-політичної системи з місцевих найкращих елементів. Окремим порядком розбудовує політичну організацію й, в міру розбудови, поповнюється нею адміністративно-політичний апарат. На ОСУЗ існуватиме передусім тенденція опанувати державу й то в кожному випадку, чи ОУН бере владу чи ні.

Головний натиск буде кладений на розбудову по-

літичної організації як запоруки розвитку й зміцнення української влади. ОУН, як політична організація, використовуватиме свої можливості далеко поза засяг спроможности державної влади, тому ОУН посилюватиме теж самодіяльність народу, а не маючи влади акцентуватиме увагу головню на всі ділянки життя, де цю самодіяльність найкраще розвивати. Коли заіснують інші, доцільніші для місцевих умовини форми політичної влади організовані місцевим елементом з його ініціативи, або по вказівках заіснувавшої української влади, ОУН їх попирає.

Засади перебудови існуючої державної системи.

4. З факту політично-мілітарної диктатури ОУН, впливає як метода правління – централізація.

Дотеперішня адміністративна система зберігається з тим, що ті інституції, які при введенню наших основних засад розуміння життя – саме: децизії одиниці, індивідуальності, творча свобода української людини, були насиллям над ними, – проваляться. Усе те в системі, що було застосоване до голоти і людей без творчої думки, впаде з місця, коли людина вийде на арену життя. В цій матерії ніяких інструкцій дати не можна, а лише, маючи загальні напрямні, самому орієнтуватися й наставити себе на організування того, що революція буде вимагати, щоб убгати все в одну справну систему, яка не тільки руйнуватиме старе, зле, але будуватиме нове, краще. Треба тямити, що прийдуть: 1. українці до влади; 2. українці з усіх соціальних слоїв, а не тільки босяки, творчі люди, а не пігмеї думки. Треба припускати, що впадуть усі ті, бюрократичного плану інституції, усе те, що носить елементи механічної наказності згори, а встане гнетена індивідуальність, що творитиме наново. Впаде весь крайній тоталітаризм Москви, влада босяцтва, з другого боку, треба

буде залізною організацією вдержати ті необхідні елементи існуючої системи, щоб не довести до анархізації життя й перейти переможно через перший етап нищення ворожого, чужого й не пропасти самому серед хаосу.

Не вірний є той підхід, який каже, що люди звикли до даної системи й не уявляють другої – бо в революції саме сила стихії йтиме проти навичок і ми муситимемо, з одного боку, вже зразу нові вимоги організаційно оформляти, а з другого боку, зо старої системи зберегти те, що уможливить негайне функціонування апарату і старту загальних перемін.

Отже, з адміністративної системи зберігається технічно-адміністративний поділ – при узглядненню стихійних потенцій української душі, що тоді двигнуться.

Зокрема впаде все те, що було будоване в системі, щоб уможливити справнішу працю НКВД, керованого з московського центру, весь адміністративний поділ тих українських етнографічних територій, які не належать до УССР, а до РСФСР та других республік і т.п., бо ці українські землі звернуться до українських центрів. На ЗУЗ відживатимуть донедавні духовно-культурні, господарські осередки. Можна прийняти таку загальну засаду: все те, що відповідатиме, або принаймні не перешкоджатиме виявові творчої індивідуальності – збережеться у перших початках.

У випадку обмеження української влади будуть дві противні тенденції – а) твердого опанування сучасного ладу за поміччю існуючого апарату неукраїнськими силами; б) формування нового ладу українською силою з тим, що буде вже даний уступ вимозі органічного росту українства.

Перебудова народного господарства.

5. Найгостріше вирисовуються з'ясовані процеси в ділянках народного господарства: хліборобство, промисел, торгівля, фінанси.

І. А. а) Загальні напрямні

б) Конкретна реалізація, її форми і методи.

а) ОУН проклямує [проголошує], що земля стає власністю українських хліборобів. Це значить індивідуально-родовою, діничною [спадковою] власністю тих селян, які працюють в даних колгоспах, як теж ще деякі другі українці можуть бути наділені землею. Частину совхозів перебудовується на засаді власности Української Держави для сільськогосподарських установ, дослідних станцій, агрокультурних шкіл, питомників расової культури рослин і т. д.

Машинно-тракторні станції перестають бути власністю держави, а стають спільною, кооперативною власністю селян, що приналежні до даного колгоспу.

б) Необхідною залишається на дальше вимога спільної технічної управи ріллі з огляду на брак коней, загрозу голоду і т.д., тому ОУН взиває зберегти трактори та всі машини й надаліше задержати переходову форму спільної управи ріллі до часу переведення остаточної перебудови. Але щоб хлібороби бачили, що дійсно заходять зміни, потрібно конечно винищити директорів, сексотів [таємних співробітників НКВС] та іншу голоту, а свобідним вибором селян покликати Народний комітет селян, який заряджатиме МТС, всім колгоспним майном (худобою, хлібозаготівками і т.д.), який керуватиме господаркою в колгоспах та переводитиме, під кермою держави, перебудову колгоспної системи на своєму терені. Коли б ускладнювалася ця справа вибраного покликання, можна назначити керівника колгоспів з-поміж хліборобів-патріотів, а до помочі йому виб-

рати комітет. У всякому випадку старатися, щоб селяни співрішали свобідно, а уникати наказних методів, хіба б, що була би конечність поступити інакше.

Земля стає індивідуально-родовою, дідичною власністю українців у такому порядку: 1. Воякам, що на фронті; 2. Военні інваліди; 3. Рідні вояків; 4. Рідні погибших за волю в революційній боротьбі; 5. Рідні засланців і засланці; 6. Всі ті, що свободою чи життям ризикували за Українську Державу; 7. Взагалі українці.

II. Українці отримують землю по критерію праці й величини рідні, це означає, що власним зусиллям зможе опрацювати та, що вистарчає в даній околиці для удержання рідні й для експорту. Треба підкреслити, що спільна управа ріллі цілком не стоїть на перешкоді концепції індивідуально-родової власності. Можна зовсім добре бути індивідуально-родовим власником землі й спільним трактором її обробляти, так, як спільною молотаркою молотити збіжжя. Отже селянин дальше управляє землею дотеперішніми технічними методами, але вже в тій свідомости, що управляє власну землю, що плоди його праці є його власністю, а державі дає належний податок – байдуже, чи у формі гроша, чи збіжжям, в натурі. Треба, коли прогнано ворога, щоб селянські комітети опрацьовували проекти аграрної перебудови та обирали представників на всенародний Установчий з'їзд для переведення остаточних перемін. Це має велике морально-правне, хоча теоретично на той час, значення, бо наш селянин має глибоке почуття правности.

Сільський комітет становив би зав'язок хліборобської організації, яка захищатиме інтереси хліборобства і це слід подати народові, з місця, до відома. Тому всі хлібні магазини доцільно передати на пере-

ховання народів, з тим, що кожен зобов'язується кожночасно давати потрібне Українській армії й Українському місту.

Треба дбати, щоб село нормально працювало, щоб не пропадало збіжжя й облогом не стояли поля.

На ЗУЗ треба узгляднити такі специфічності:

Привертається приватна власність усім українцям-патріотам в межах і формах передбачених нашою суспільною програмою на всі їх варстатив праці (хліборобство, промисловість, торгівля і т.д.).

Поміщицька земля перейде на індивідуально-родову власність українських селян. Тимчасовий заряд над нею перебирають Селянські комітети. Поміщицтву, без огляду на національну приналежність, земля не повертається.

Кожен українець-хлібороб, коли йому відібрала Москва землю, а він патріот, одержить назад її в межах передбачених законом. Ті селяни, яким забрано землю й загнано в колгоспи чи совхози, одержать назад свою землю, але лише первісні власники, а не ті, які працюють лише з моменту появи колхозу.

Наділи поміщицької землі отримують безземельні, загалом малоземельні селяни у відповідності до норми, необхідної для удержання рідні. Землю отримують не всі безземельні, а лише частина, щоб не роздібнити наділи і не робити всіх жебраками.

МТС стають кооперативною власністю селян, власників землі.

Багато місць буде вільних, бо прогнані будуть чужинці, бракуватиме не варстатив праці, але рук до праці. При порядкуванні справ хліборобських брати до ради хліборобів, які доцільніше й авторитетніше вирішать дану працю для села, як фахова людина.

Промисловість.

6. Загальна напрямна:

Уся видобувна і важка промисловість, важливіші засоби транспорту та зв'язку будуть власністю Української Держави.

Українська Держава організуватиме промисловість, промислову продукцію й будівництво на засадах індивідуальної ініціативи та кооперативної, комунальної, державної, приватно власності, підтримуючи в означених галузях легкої промисловості, міському і сільському будівництві, кустарстві й ремеслі передусім ініціативу одиниці та особисто-родову власність. Отже, проголошуємо, що варстати праці стають власністю працюючих українців, українського народу, а не Москви. Державна влада назначає керівника підприємства, а рівночасно всі українці, працівники даного підприємства, покликають з-поміж себе Комітет, що має завдання допомагати й співпрацювати у веденні підприємства.

Якщо державна влада не назначила керівника, тоді даний комітет перебирає заряд підприємства (фабрики, колгоспу), назначає його керівника і зберігає для Української Держави.

Керівник повинен бути фахівцем і українським патріотом, найкраще інженер, чи взагалі придатний до керування варстатом.

Він організує даліше продукції в даній фабриці, чи колгоспі; як вирішальний чинник підприємства, його керманіч: в цей переходовий час децизія мусить бути віддана одиницям, а не радам. Кожен український працівник має участь у зисках підприємства.

Головні засади скеровувати на продукцію необхідних для життя товарів та воєнних засобів. Без суспільної самоорганізованості та самодіяльності свідомих відповідальності всіх працівників, ідейної готовності їх на більші жертви, взаємного перевірен-

ня ефектів своєї праці, без зужиткування фахівців важко буде опанувати хаос, який створиться. Профсоюзи матимуть важний обов'язок привести всі сили здатні до творчості до диспозиції влади. Основна різниця, вже з перших днів, між старим і новим буде в тому, що ОУН вивдвигатиме українського працівника, значні творчі елементи, а не люмпен-пролетаріат – помело в руках компартії.

ОУН сприятиме вже в той час проявам індивідуальної ініціативи в організації промислової продукції. На ЗУЗ не повертається приватної власності на сконфісковані фабрики і головно шахти, що майже всі були в руках чужинців, а управління всім перебирає Українська Держава, яка згодом проведе соціальні переміни.

Торгівля, фінанси.

7. Велику торгівлю перебирає Українська Держава, яка згодом переведе означену її частину на кооперативні форми працюючих у ній українців, передаючи зразу керівництво найкращим українським елементам, патріотам і фахівцям, визначаючи керівників склепів чи складів.

Хвилево валюта остається стара, аж до децизії центральних властей.

Усі банки перебрати під свій нагляд, визначивши своїх комісарів, загалом, коли б уже було прочищено більшість терену від ворога, призначити Централю нагляду, найкраще Господарському банкові це доручити.

Функціонування банкових інститутів урухомлювати щойно пізніше. На самому початку старатися депонувати вартісні речі поза банками, щоб осталися вони власністю українського народу, а не пропали.

Темп перебудови й брак рук до праці.

8. При цьому всьому тямити треба всім найваж-

лівішу річ, що бої йтимуть на фронті й майже всі чоловіки будуть в армії, отже треба буде доложити всіх зусиль, щоб оставшими людськими резервами селян й при допомозі машин оброблювати землю, а не то переходити до якогось поділу землі, коли не буде може кому трактором кермувати, а ні поганяти коні. Друге – не датись захопитися тактикою класовою боротьби більшовиків з 1917 року й не переносити її методи на наш терен. національно-політичні моменти мусять бути на першому пляні. Коли ними потрапимо зорганізувати народ наша справа буде виграна. Коли ж соціально-економічні відносини відсунуть їх на дальший плян, стоїть загроза невдачі.

Комунікація, завдання профспілок, уряди праці.

9. Старатися якнайскорше урухомити комунікацію. Зразу опанувати профсоюзи залізничників, покликаючи до керми профспілок, певних своїх людей. Як і всюди, так і тут, передавати децизію одиницям, а до допоміжним давати комітети, щоб на вічних дискусіях у такий гарячий час не проходила праця. Краще гірша децизія, аніж ніяка, або спізнена децизія.

Непевні елементи, головно з середників комунікації, слід усунути, старатися подавати всюди українців, певних і патріотів.

Коли у профспілках керму переберуть наші люди або певні українці, вони сильно допоможуть при організації комунікації владі. Тому необхідно захопити в профспілках керму, бо це є організація таких конечних нам фахових сил, які тим чином ми здобуємо для наших цілей, будови держави.

З того погляду шкідливо є валити інституції профспілок, як організацію фахових сил, до яких, коли вони є зорганізовані, є швидкий доступ й дають запоруку швидкого організованого налагодження всього апарату. Тому в профспілках поліквідува-

ти агентів Москви, старе керівництво, покликати свободним вибором новий заряд і собі його підпорядкувати. Коли немає можливості, ні часу на вибір заряду, назначити певного, авторитетного українця, фахівця в даній галузі, чи професії – керівником даної профспілки, заповівши робітникам, загалом членам профспілки, що як лише минуть виняткові умовини, свободним вибором покличуть собі свою управу.

Координація, організація всієї праці на даному просторі лежатиме в руках зразу військової, а згодом адміністраційно-політичної влади. При розподілі працюючих рук, підшукуванні праці і т.п. будуть дуже помічні Уряди праці, які треба творити.

Прохарчування країни, воєнна господарка.

10. Одною з перших і найважливіших справ буде, забезпечити населенню харч і одіння, тому необхідно в адміністративно-політичному апараті мати окремий відділ прохарчування народу й війська, та творити його з місця в кожному й найменшому осередку. Щоб визначити виразно ціль називаємо: відділ прохарчування й забезпечення країни під воєнним оглядом; в ньому під цими двома кутами будуть зосереджуватися всі потрібні господарські відділи, приміром аграрний, промисловий, торгівельний, які будуть працювати в той час лише під доразовим кутом забезпечити країну в харч і оборонні засоби перед ворогом, а не під кутом перспективних перемін. Найдоцільніше є централізувати відділи по їх основних типах, а не розбивати, бо тоді приходить роздроблювання справ, розширювання, а в той час будуть лише одні і лише важливі проблеми.

Тому вистарчаючи вповні лише такі відділи: війська, міліції, прохарчування й оборони країни, комунікації. Всяких других відділів на початок можна

не творити, а всі сили присвятити поставленню оцих, зглядно творити такі, які б допомагали реалізувати попередні, приміром, відділи молоді продумані на початок не як виховні, а як допоміжні відділи в іншій праці.

Зокрема в тих областях, де ми захоплюємо вповні владу доцільніше, ще на початку віддати всі сили поставленню цих відділів, як абсорбувати й роздільнювати їх ставленням других відділів. Велику увагу присвятити теж відділові пропаганди.

Народні суди.

11. Творити “Народні суди”, які будуть безоглядно карати національних й суспільних шкідників. Знову не тільки ворогів, національних зрадників, але й усіх злодіїв народного майна, спекулянтів і т.д. каратимуть смертю. Присуди одного суду є безвідкличні навіть на найнижчому ступені. Знову судівництво в перших початках носить воєнний характер, себто є одноступеневе.

Суди творяться теж по селах. Від районного суду в гору покликає провідник даної адміністративної одиниці. На селах можуть бути суди виборні. Розправи доцільно вести явно, щоби була контроля над суддями: тайні лише тоді, коли того вимагає державна рація (приміром, шпіонаж). Кодексом – власне сумління. Тому треба покликати до судів людей великого характеру й особисто кришталево чесних. З зобов’язуючого кодексу можна зберегти те, що в основі не перечить новій національно-політичній і соціальній дійсності.

З огляду на те, що існуючий кодекс побудований під кутом класової боротьби, винищування класового ворога та національної екстермінації українців можна буде хіба переставити окреслення і все те, всі ті розстріли й вчека, стосувати на ворогах за все те,

що шкодить Україні.

Церква й священство.

12. ОУН сприяє відновленню церкви в Україні. Зокрема, на ЗУЗ конфісковані чи перероблені на інші інституції церкви повертаються церкві. Землі парафій, відповідно до бажання села, або повертається в кількості необхідній для прожитку священника, а не в первісній кількості. Але спочатку село, до остаточного упорядкування тієї справи центральною владою удержуватиме священника, який дістає державне забезпечення, що окремо мусить бути унормоване центральною владою. Священників притягують до державного будівництва.

Пропаганда.

13. Свободу слова допускається остільки, оскільки це доцільно з погляду добра народу.

На ЗУЗ може бути лише преса націоналістичного змісту, як загалом видавнича діяльність. Це саме дотичить всіх інших засобів пропаганди (радіо, театр, фільми і т.п.). Рівно ж публічні зібрання, де були би поширювані ненаціоналістичні ідеї й кличі, забороняються.

Нищити й палити по всіх усядах більшовицьку макулатуру.

Шкільництво.

14. Школи відкривати лише тоді, коли вистарчає сил й не відчувалося би їх браку в других основних відділах. У школах навчати тоді передусім про волю, революцію, історію України і т. п. І усе те давати, чого досі не чули. Про правдиву Україну, її героїв, про гідність людини, про ОУН, розкривати це все учням під кутом націоналістичного виховання, а не по старим схемам.

Організація молоді.

15. Організувати всю молодь відразу під нашим

впливом в загальній організації молоді, якої не вільно нам віддати під чужі впливи, а ні допустити, щоб творилися різні організації молоді, що фанатично себе поборювали б. Серед масової загальної організації молоді, до якої ОУН братиме усю молодь, творити внутрішню організацію “юнацтво ОУН”. Зложене з найкращих і виховане вже по окремих, нами вибудованій системі, системі *провідників* молоді. Отже, виховання молоді взагалі й виховання провідників належати мусить безпосередньо ОУН. Творення зразу окремих організованих відділів молоді по всіх адміністративних одиницях дуже необхідне, бо вони дуже багато допоможуть у реалізації тих завдань, які мають поодинокі осередки, села, району, округи, області – приміром, для зв'язку. Подібно теж дотичити жіночих відділів, як допоміжних для других робіт.

Меншинова політика.

16. Національні меншини поділяються на:

а) приятні нам, себто членів досі поневолених народів; б) ворожі нам, москалі, поляки, жиди.

а) Мають однакові права з українцями, уможливуємо їм поворот в їхню Батьківщину.

б) Винищування в боротьбі, зокрема тих, що боронитимуть режиму: переселювання в їх землі, винищувати головню інтелігенцію, якої не вільно допускати до ніяких урядів, і взагалі унеможливуємо продукування інтелігенції, себто доступ до шкіл і т.д. Наприклад, так званих польських селян треба асимілювати, усвідомлюючи з місця їм, тим більше в цей гарячий, повний фанатизму час, що вони українці тільки латинського обряду насильно асимільовані. Проводирів нищити. Жидів ізолювати, поусувати з урядів, щоб уникнути саботажу, тим більше москалів і поляків. Коли б була непоборна потреба

оставити, приміром, в господарському апараті жида, поставити йому нашого міліціанта над головою і ліквідувати за найменші провини.

Керівники поодиноких галузей життя можуть бути лише українці, а не чужині – вороги. Асиміляція жидів виключається.

Загальні пригадки.

17. а) Наша влада мусить бути страшна для її противників, терор для чужинців-ворогів і своїх зрадників, творча свобода, подих нових ідей українця-володаря власної землі мусить з кожного чину, на кожному кроці пробиватися. До праці притягати всіх українців, чесних і патріотів, українських працівників, що під ними розуміємо не лише українських робітників, але всіх творчих українців. Ніякі соціально-класові критерії, але національні.

б) Важна річ – давати товчок і розбудовувати такі ділянки життя, де найбільш всестороннє може розгортатися організована самодіяльність народу; творчій ініціативі одиниці давати шляхи розвою, а не впихати все в наказані з гори форми, щоб завдяки творчій свободі української людини розбудовувалося життя на українських питомених основах. Уже в період необхідної централізації всього слід мстити шляхи для розгалуженого розвою всіх ділянок життя, що колонами пробігатиме побіч себе, щоб ніхто чужий не міг українського життя охопити наново в чужі українству форми й для неукраїнських цілей.

Не забувати на цілу низку актуальних різних проблем життя, як шпиталі, опіка над безпритульними дітьми, зокрема піклуватися рідними вояків, політичних засланих і загалом рідними і дітьми тих, що дали своє життя у боротьбі за свободу.

в) При цьому всьому слід пам'ятати, що найваж-

лівіше – це люди, нові люди, творчі українські люди. Але не менш важна система організації й засновки, щоб вона відповідала у своїх основах українській духовності, бо що з того, коли будуть творчі українські люди, але в чужій системі й будуть душитися в ній.

II. Загальні напрямні відносно започаткування будови держави.

1. Тільки така Українська Держава, що її збудує український народ з власної волі й ініціативи матиме основи, щоб перетривати усі ситуації та буде повноправним партнером між суверенними державами. Той факт, чи у відповідний момент ініціатива вийде з нутра українського народу, чи цілий народ буде захоплений подіями – буде свідоцтвом його політичної зрілості до суверенності. Історична відповідальність за те впаде на кожну українську організацію, що береться здійснювати політичні цілі народу, зокрема на ОУН, як на силу, що одинока має дані вив'язатися з того завдання. Тому ОУН, у відповідний момент, приступить до відбудови Української Держави і перебрання даної влади, по змозі, на всій українській землі.

2. Підставою відбудови Української Держави буде загальний збройний зрив проти Москви і знищення ворожої займанщини. Формування першої частини Української революційної армії та перші бої започатковують відбудову української державності; яка датується від проголошення та створення першої української влади на звільненій від ворога українській землі.

3. Можуть бути дві методи добування державного організму:

а) з гори, або відосередня метода в той спосіб, що найперше на опанованому терені повстає центр

який розбудовує державу вділ [в глибину] і вширш, опановуючи й організовуючи щораз більше простору.

б) З долу, доосередня метода, коли здобуваємо, опановуємо й організовуємо менші територіальні одиниці незалежно, а потім з них творимо більші одиниці та центральну владу.

Доосередня має найбільше виглядів для реалізації. Вона запевнює найбільший шанс власній українській ініціативності, переносячи її на янайбільше точок, розложених глибше в народі. Але вона теж вимагає більшого вироблення і підготування ширших провідницьких кадрів і устійнення заздалегідь пляну й загальних напрямних діяння.

4. У своїх плянах приймаємо наступну комбінацію метод: “а” і “б”:

а) крайовий провід ОУН змагає до того, щоб якнайскоріше здобути відповідний терен і підстави для створення центру державного будівництва, формує центральну владу та далі нав’язує до створеного вже на місцях стану, творячи цілість.

б) Рівночасно і незалежно від того в краю йде організація державного будівництва так само як збройного зриву на місцях (за методою “б”) так, що провідники окремих (менших) організаційних одиниць і провідні члени за вказівками одержаними попередньо без окремого наказу самостійно організують у відповідний момент революцію та будову держави на своєму терені.

5. Розвиток воєнних подій може бути такий, що на окремих теренах побідна армія третьої держави буде йти так скоро, що не буде часу на розгортання збройного зриву, а з нею будови державности. Тоді, не дивлячись на те, треба розпочати будування держави, проголошуючи й організовуючи українську владу знову на місцях методою “б”, не оглядаючись

на осередок, а рівночасно організувати центральну чи краєву владу методом “а”.

6. Військової окупації третьої держави, що не відноситься вороже до України й до будування її державного ладу, не трактувати як ворога ні як перешкоди, не припиняти ані задержуватися з розпочинанням будови держави, тільки продовжувати й завершувати її, нормуючи відношення з чинниками тої держави, згідно з політичними вказівками.

7. Коли б на частину української території увійшли війська держави, яка вороже ставиться до України, не визнає української державної влади, відразу нищить її чи не дає її творити і йде з ворожими окупаційними замірами (приміром, румуни на Буковину, мадяри) в такому випадку слід:

а) коли до того часу ще не проголошено і не розпочато будови держави, тоді не проголошувати її, а тільки поставитися до чужої окупаційної сили, як до нового ворога та вести на початку акцію передовсім під кутом використання ситуації для самоорганізації, збільшення своїх сил і засобів, поліпшення і закріплення позицій та мобілізування цілого народу до дальшого змагання за волю, а передовсім до одностайної гідної постави;

б) коли ще не проголошено державности, а будову держави вже розпочато тільки на малих окремих теренах і не створено ще більшої сили, тоді після акту відповідної політичної демонстрації, не доводячи до масакри [кровопролиття] та після повідомлення, що з огляду на dokonаний факт окупації чужою силою, яка відноситься вороже до розпочатої будови Української держави, змагання за Українську Державу входять у новий період і будуть продовжуватися так, як перше. (Не йти до праці, як подано в пункті “а”).

в) Коли опановано більший простір, створено на ньому нашу зорганізовану військову силу, тоді слід підняти відразу боротьбу з новим ворогом, який хоче поневолити дану частину України та знищити на ній українську державність.

Присяга при перебиранні урядів.

Присягаю Україні, що всі обов'язки супроти Української Держави поручені мені Організацією Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери буду виконувати вірно, сумлінно і буду служити всіма силами і життям від нікого незалежній Українській державі та змагати до її могутності і слави.

III. Напрямні будови й розвою державної влади.

1. Адміністраційний поділ.

а) На початку залишити існуючий адміністраційний поділ, впроваджуючи нову адміністраційну одиницю між районами, а областями – округ. Осідком окружних властей має бути більше місто, що є природнім центром для кількох (3–5) районів. Округа має бути одиницею, що приблизно відповідає західноукраїнським повітам.

Уведення округи доцільне тому, що на початку державного будівництва, коли все доперва народжується, треба децентралізованої системи, щоби у формуванні життя допустити якнайбільше творчої ініціативи. А з другого боку, замало сил, щоб розбудувати райони так, щоби вони були самовистарчальні, отже для цілої території Української держави буде утверджений наступний адміністраційний поділ:

адміністраційна одиниця	1-го ступеня – область;
адміністраційна одиниця	2-го ступеня – округа;
адміністраційна одиниця	3-го ступеня – район;
адміністраційна одиниця	4-го ступеня – громада.

б) Для областей західноукраїнських земель буде створена на переходовий час вища, спільна адмініс-

траційна одиниця, якою керуватиме Крайове Правління. Воно підлягатиме центральному урядові Української Держави і буде зверхньою владою для підчинених обласних правлінь. Така розв'язка доцільна з того огляду, що на ЗУЗ умовини відмінні від інших областей, тут большевицька система вкоренилась на ту реальну дійсність, яку треба перебудувати після польської займанщини. Крайове Правління західних областей передовсім має за завдання кермувати й координувати перебудовою в усіх ділянках життя за одноцільним пляном і одною системою, щоб як найскоріши вирівняти всі різниці між ЗУЗ та О і СУЗ. Крайове Правління скінчить своє завдання і буде розпущене з хвилиною підставового вирівнювання державної та суспільної структури між О і СУЗ, а ЗУЗ.

2. Розподіл головних завдань між областю, округом і районом.

а) Обласний центр має бути дійсним осередком і проводом цілого підчиненого терену. Обласні установи в усіх ділянках мають давати напрямні, пляни і вказівки праці для цілого терену. Мають координувати і контролювати діяльність округ, загально пляни й інструкції центрального уряду, згідно Крайового Правління, мусять розробляти і пристосовувати до свого терену та розподіляти їхнє виконання на округи. Крім плянів, інструкцій і виконних розпорядків обласні влади подають окружним властям теж взори, як має виглядати розроблення їх на конкретизовані завдання для районів. Обласні установи мають дбати про те, щоб на їх теренах були якнайкраще виконані всі завдання для потреб держави при використанні всіх можливостей, а рівночасно дбають щоби заспокоїти всі потреби власного терену та доставити для нього потрібний матеріал. Ззов-

ні область веде власну господарку в тому змислі, що у власному заряді зоставляє всі потрібні їй власні продукти, розподіляє їх, а решту передає до диспозиції центральних установ.

Теж в інших ділянках старається бути як найбільш самовистарчальною.

б) Округа. Окружні установи мають одержані від обласних властей пляни-напрямні й інструкції розпрацювати на сконцентровані зарядження та матеріали для районів достосовані до їх конкретних умовин і стану так, щоб ті могли їх виконати і використати тими силами, які мають. Округи організують, інструкують і координують діяльність районів.

в) Райони мають виконавчі завдання. До них належить передати конкретні завдання, одержані з округи, безпосередньо виконавчим органам, організувати їх виконання та доглянути його.

3. Засада розбудови державних апаратів у адміністраційних одиницях і розподіл людських сил.

а) Обласні установи наставлені на загальне кермування цілістю діяльності поодиноких ділянок на своєму терені, а не на розроблювання всього до деталей. Відповідно до того побудовані їхні центральні апарати: їх не належить занадто широко розбудувувати. Керівні посади слід обсаджувати передовсім членами ОУН, а далі симпатиками – людьми, що мають, з одного боку, фахове знання, а з другого, знають потреби і можливості терену, а передовсім думають націоналістичними категоріями. Вони мають бути керівниками-ініціаторами, творцями цілого життя, а не бюрократами, ані доктринерами, які вміють працювати лише за твердими взірцями. Для молодих, метких, ініціативних керівників добирати на референтів слід рутинованих, досвідчених фахівців, які вміють фахово оперувати реальними дани-

ми, виповняти пляни та загальні напрямні фахово підібраним матеріалом. Технічно-адміністративні апарати обласних установ слід обмежувати до кінцевого мінімуму.

б) В окружних апаратах треба добирати людей, що докладно знають терен, його умовини, потреби і можливості. Людей з організаційним хистом, які вміють перетворити пляни та інструкції на конкретні завдання і зорганізувати їхнє переведення. Рівночасно вони мусять бути здібні до творчої праці на власну ініціативу, щоби виготовляти матеріали передовсім виконавчого характеру, для безпосереднього вжитку на місцях.

в) У районах треба передовсім добрих і метких виконавців-працівників.

3. Напрямна розвою державної влади.

Розвій державної влади і державного апарату буде йти в загальному наступним порядком: від територіальної централізації при повній діловій децентралізації на початку – до ділової централізації і творення окремих організаційних будов у поодиноких ділянках – згодом. То значить: зразу територіальні одиниці (округи й райони) будуть у великій мірі самовистарчальними, замкненими в собі, їхні зв'язки з вищими одиницями і з рівнорядними сусідами будуть слабкі. В той час всі функції державного життя будуть на місці кермовані й централізовані в одній владі.

Окружний (районовий) провідник скупчуватиме у своїх руках усю владу на підчиненому терені, усі її сектори: владу політичну, військову, безпеку, адміністративну і судівництво. Адміністративна влада – окружна (районова) управа під кермою Голови зосереджуватиме в себе керівництво усіх ділянок державного і громадського життя.

В міру налагодження зв'язків і розбудови обласно-

го (на ЗУЗ теж Крайового) Правління, а далі Уряду Української Держави крім первісного одного тільки зв'язку між областю, а округою, від провідника до провідника, – будуть налагоджені окремі ділові зв'язки в такому (часовому) порядку – військовий, служби безпеки, комунікації, господарства і фінансів, урядів праці, суспільної перебудови та опіки, виховання й освіти. Ті зв'язки будуть щораз то більше розбудовуватися так, що з часом організація кожної ділянки творитиме окрему, одноцільну систему, розбудовану на усіх щаблях, централізовану у відповідному міністерстві. Тоді в окремих адміністративних одиницях, передовсім в областях (частинно в округах, а на ЗУЗ в Крайовому Правлінні) буде керма усіх ділянок життя координована, а не централізована.

IV. Засади виконання державної влади Організацією Українських Націоналістів.

1. Концентрація всіх національних сил при розбудові держави.

ОУН мусить доложити всіх старань, щоби організація і розвій життя – на всіх ділянках та ціла державна політика йшли по лінії її програми і засад. Одним із найважливіших засобів у тому буде скупчення у своїх руках як найбільше фактичної влади. Влада – це не репрезентація, а тільки реальна спроможність переводити свою волю, заставляти других її реалізувати, оперуючи теж езекутивними засобами. Не можемо своїми членами обсадити всіх постів на всіх ділянках і на всіх щаблях. було б і не доцільно у теперішньому стані старатися виключити багато здібних, передусім фахових сил, від керівних функцій. Треба включити всі придатні для творчої праці елементи у державне будівництво, організувати все так, щоб усі вони працювали за нашою програмою. Це мусимо досягнути наглою власною системою внут-

рішньої політики.

2. Виконання повної влади.

а) Передусім даєм свою програму для організації і розвою кожної ділянки, напрямні та конкретні пляни для розв'язки усіх питань державного й суспільного життя.

б) Членами ОУН обсаджуємо головно всі керівні пости в організаційній системі кожної ділянки життя на різних шаблях, а передусім на найвищих. Пости, до яких належить загальне керівництво, встановлювання пляну, розподіл сил і засобів.

в) Дальше членами обсаджуємо становища організаторів і контролерів на різних шаблях організації окремих ділянок. Стараємося увесь апарат контролю (загального і спеціального в окремих ділянках) обсадити своїми членами. Зокрема там, де не можна обсадити членами керівні становища.

г) У низових виконавчих апаратах звертаємо особливу увагу на такі становища, що дають зустріч із найбільшою кількістю складових елементів і справ даної установи.

ґ) Усіх чесних українців ставляємо на всі різні пости за критерієм фахових здібностей і кваліфікації. Також ставимо їх на керівні пости, коли вони здійснюватимуть напрямні й засади націоналістичної програми.

д) Кожному оставляємо вповні ту свободу ініціативи, яка належить даному постові, необмежуємо її так само як членові ОУН, щоби він мав повну змову виявити всі свої сили й здібності та нести повну відповідальність.

е) Крім звичайного зверхництва, яке впливає з організаційної системи в даній ділянці та гієрархічного відношення постів у них – не вводимо ніякого іншого надзвичайного зверхництва комісарського харак-

теру. Ані не впроваджуємо спеціального відношення між членами ОУН, а не-членами ОУН у фаховій гієрархії (державні управляючі, чи надзірні комісари в недержавних, передусім господарських, установах – не матимуть нічого спільного з комісарами большевицького типу, нефаховими політичними наставниками над фаховими керівниками).

є) Кожну спробу саботувати пляни й директиви націоналістів-зверхників, або вводити партійницьку політику в державні установи належить з місця і безоглядно ліквідувати.

ж) Чужинцям не віддавати керівних постів.

з) Організаційні одиниці, що ділають на даному терені, мають завдання помічувані браки й аномалії подавати відповідним організаційним чинникам. Це завдання мають виконувати ті члени ОУН, які працюють на терені даної установи. Вони не мають окремих контрольних повноважень, тільки дістають організаційним шляхом вказівки про те, які є напрямні і пляни для даної установи, яка повинна бути система організації праці, засади і методика адміністрації та господарки, яким повинен бути її стан. Всі аномалії, що їх помічають, як розбіжності між тими вказівками, а фактичним станом речей у даній установі, подають до відома своїм організаційним властям. Усі члени ОУН, що працюють на терені даної установи на всіх щаблях творять спеціальну ділову організаційну одиницю, яка має стояти на сторожі національного добра і націоналістичних засад у тій установі. Завданням такої ділової одиниці ОУН є взаємна інформація поміж членами і і встановлювання їхнього співвідношення в тому напрямку, впливати на загал працівників, мати нагляд над станом справ інституції та спричинитися до її правильного функціонування і розвою.

і) З часом будуть повставати окремі фахово-ділові одиниці ОУН, не тільки на терені окремих інституцій, але ширші, по окремих ділянках.

к) Вище подані елементи керівництва, а то: 1. програма і пляни; 2. керівництво передусім у самій горі та в посередніх звенах; 3. контролю через нормальні контрольні установи, передусім на середніх щаблях і 4. нагляд членів ОУН аж у найнижчих щаблях виконавчого апарату й натиск з долу, всі ті елементи сполучені в одноцільну систему, мають дати ОУН можливість переводити свою програму на опанованому терені в кожній ділянці.

3. Частинне опанування влади.

Де не можна опанувати всіх ділянок, не треба розпорошувати своїх сил, але тільки концентруватися. Опанувати передусім ті ділянки, що вони найважливіші для розвою революції і будови держави, а далше, що їх охоплення дає найбільше фактичної сили, влади та спроможності опанувати інші:

а) передовсім військо. Вдержувати у своїх руках створені повстанчі військові частини. Взяти в свої руки ініціативу і провід у творенні армії, підбираючи відповідних фахових керівників – старшин, що по духу націоналісти і будуть слухати ОУН. Опанувати штаби через членів і симпатиків ОУН. Мати скрізь, у всіх одиницях своє ядро, найкращі, спеціально добрані, бойові частини та постійно ними опікуватися. Усіх наших членів, що у повстанчій боротьбі, як командири й організатори більших військових одиниць й акцій вирости на полководців – ставити на відповідно високі пости в армії, дбаючи з усіх сил про їхнє фахове дошколення. Теж спеціально дбати про залучення до справи революції й ОУН старшин бувшої Червоної армії;

б) Служба безпеки – це другий важливий державний сектор, що його ОУН мусить, по змозі як най-

сильніше, опанувати. Служба безпеки має виконну силу державними засобами нищити ворожих до України елементів, що стануть на терені шкідниками, як теж змогу контролю над цілим життям.

в) Окреме значення має повне опанування ділянки виховання. Передусім виховання молоді мусить вповні бути в руках ОУН, як теж інші сектори народного виховання.

г) Даліше належить опанувати державну адміністрацію, сектори народного господарства та суспільні установи.

Методика праці

1. Праця ОУН буде вестися:

а) в нутрі ОУН;

б) у зовнішніх виявах і в різних ділянках державного й національно-суспільного життя;

2. Праця в нутрі ОУН:

а) сходи й відправи;

б) вишколи й курси;

в) самовишкіл членів та провідників;

г) наради та з'їзди;

г) праця над кандидатами й юнацтвом ОУН;

д) імпрези та свята.

3. Праця ОУН на зовні: 1) виступи ОУН як цілості; 2) праця поодиноких членів.

а) праця членів у різних ділянках державного та національно-суспільного життя;

б) творення різних організацій в цілі перевиховання народу;

в) ініціювання та переведення різних акцій у зв'язку з різними справами й подіями;

г) різні форми пропаганди;

г) виступи ОУН: походи, маніфестації, свята, імпрези, з'їзди і т. п.;

д) праця з метою приєднування симпатиків і кан-

дидатів до ОУН.

4. Підстави праці ОУН:

- а) ідейність, запал і охота до праці;
- б) обов'язок праці й особиста відповідальність;
- в) послух і пошана провідникові й дисципліна;
- г) самокарність та самодіяльність членів ОУН;
- ґ) негайна виконність і починовість;
- д) живий контакт між членами й проводом;
- е) товариське й суспільне співжиття між членами ОУН;
- є) плановість, розподіл праці й відповідне господарення людиною, щоб кожний був на своєму місці й знав, що робити;
- ж) живий зв'язок зі середовищем і співзвучність між членами і населенням, щоби не заклепіти в собі, але бути живчиком, організатором і керманичем життя;
- з) велика ціль, далекоюсягла перспектива й конкретне завдання;
- і) право критики зумовлене працею.

V. Перша організація влади у самостійній територіальній одиниці

1. Найменшою самостійною одиницею під час організування збройного зриву і відбудови держави є район. До акції слід приступати тільки тоді, коли маємо зорганізований терен бодай одного району, слід старатися відразу зорганізувати зрив і державну владу по округам.

2. Організатором і провідником революційної акції та державного будівництва на терені району, округи є:

- а) провідник даної територіальної одиниці ОУН;
- б) назначений до того властями ОУН, член ОУН;
- в) кожний член ОУН, що знайшовся на терені, де немає зорганізованої акції;
- г) уповноважений до того властями ОУН не-член

ОУН.

3. Провідник району, округи, є найвищою владою у своєму терені і скупчує у своїх руках всі її сектори.

Провідник області, округи, району є, як правило, обласний, окружний, районний провідник ОУН даної територіальної одиниці або новопризначений на той пост член ОУН, як вище подано.

В окремих випадках Провідником району чи округи може бути назначений властями ОУН не-член ОУН, організатор боротьби і державного будівництва на своєму терені.

Тоді організовані одиниці ОУН даного терену не підлягають організаційно йому, а тільки властям ОУН у безпосередньо вищій організаційній одиниці

4. При творенні початкового державного ладу розрізняємо 5 наступних головних секторів:

1) ОУН, як організатор і авнгард революції і державного будівництва та одинока політична організація;

2) військова сила і влада;

3) служба безпеки;

4) цивільне державне управління з такими ділами:

а) державної адміністрації;

б) народного господарства та фінансів;

в) праці;

г) комунікації;

г) суспільної опіки та перебудови;

д) виховання й освіти;

5) народне судівництво.

5. ОУН: а) підготовляє, організує і переводить збройний зрив та відбудову української держави. З початком збройного зриву ціла ОУН переходить на військову стопу і кожний провідник є військовим комендантом підлеглої одиниці та терену;

б) ОУН обіймає всю державну владу і виконує її безпосередньо в адміністративних одиницях через Провідників до дальшого зараядження Проводу.

До часу введення Проводом ОУН (загально крайовим Проводом ОУН) усталеного державного ладу і звичайної державної влади в гієрархічній будові обов'язує наступна система: найвищу владу на Західних землях виконує Крайовий провідник ОУН. Йому підлягають обласні Провідники ОУН, які є найвищою владою усієї підлеглої області. Обласним Провідникам підлягають окружні Провідники ОУН, які є найвищою владою на терені округи.

На Осередніх та Східних українських землях на теренах організованих та опанованих ОУН зобов'язує та сама будова і система з тим, що до часу створення центральної державної влади обласні Провідники (загалом Провідники інших найвищих самостійних одиниць) підлягають Проводові ОУН.

ОУН на місцях є рушієм та авангардом кожної державотворчої акції:

- кермує доцільним розподілом людських сил;
- нищить ворогів і шкідників України;
- побільшує і посилює свої кадри;
- веде політичне виховання провідницьких кадрів і широких народних кругів;
- організує і виховує молодь;
- організує політичні акції;
- веде пропагандивну діяльність;
- викорінює залишки ворожих організаційних систем;
- поборює всі розкладові чинники і тенденції;
- через державні апарати і громадську установи кермує всіма ділянками життя.

6. Військова влада і сила району, округи:

а) Влада ОУН є рівночасно військовою владою.

Провідник району, округи або області є військовим комендантом району, округи, області або назначає на цей пост іншого члена – військовика (виїмково не-члена ОУН) передаючи йому повноту влади на час воєнного стану. Під час воєнного стану району, округи, все життя підлягає військовій владі, підпорядковане військовим потребам і всі функції є секторами військової влади.

б) Військову силу даної одиниці творять змілітаризовані одиниці ОУН та новосформовані частини.

в) Завданням військової влади та кермованої нею сили є:

- 1) організація та переведення збройного зриву;
- 2) здобуття, закріплення і очищення терену;
- 3) забезпечення терену;
- 4) перша організація та порядкування терену;
- 5) формування частини до армії на фронт;
- 6) організування військових частин у інших формах;
- 7) ладнання військових потреб терену, армії і фронту.

7. Служба безпеки:

а) Так як військо має обороняти перед зовнішнім ворогом, так Служба безпеки має завдання внутрішньої оборони і забезпечення. Головні завдання:

- 1) очистити терен від ворогів України, що осталися на терені;
- 2) нищити кожну ворожу спробу внутрішньої диверсії, саботажу, розвідки;
- 3) нищити кожну спробу протидержавного, протинаціонального й асоціального шкідництва;
- 4) поборювати проступників і злочинців;
- 5) стояти на сторожі ладу, правопорядку й внутрішнього спокою;
- 6) унеможлиблювати спроби діяльності проти

держави й проти ОУН;

7) наглядати над перестеріганням заряджень державної влади і виконанням її доручень у державному житті;

8) охороняти державне і громадське майно;

9) творити виконавчу силу держави, її властей у нутрі краю.

б) Вся керма Служби безпеки мусить бути в руках ОУН. На комендантів Народної міліції, як органу Служби безпеки та керівників окремих відділів, давати найпевніших, випробуваних членів. Також усі апарати і кадри Служби безпеки, а передовсім її військові і політичні відділи обсаджувати якнайбільше членами ОУН.

В районі, окрузі Службою безпеки кермує районний, окружний комендант Народної міліції. Ним повинен бути референт безпеки ОУН.

8. Цивільне Державне Правління:

Районова (окружна) управа з Головою Районової (Окружної) управи на чолі зосереджує наступні ділянки:

а) державна адміністрація – наладження адміністраційних апаратів на цілому підлеглому терені та охоплення ним усіх адміністраційних одиниць. Найнижча адміністраційна одиниця – громада – з Головою громади і Громадською управою на чолі;

б) народне господарство і фінанси. Туди належать усі господарські ділянки: фінанси, рільництво, торгівля, промисел. Підлягають усі державні, громадські та приватні установи;

в) уряди праці мають одразу перевести статистику населення по різних професіям, евіденцію всіх варстатів праці і на тій підставі зорганізувати господарку людськими силами відповідно до державних вимог і потреб населення;

г) комунікація, усі її роди і засоби. Залізниця, пошта, телефон і телеграф, шляхи, мости, авта, підводи і т.п. Все те належить якнайшвидше урухомити та поставити до диспозиції війська, держави й населення;

г) суспільна опіка і перебудова: шпиталі, приюти, публічні кухні, червоний хрест, ранені, опіка й допомога новобранцям, переселенцям, поворотцям, опіка над полоненими і т.п.

VI. Методика започаткування діяльності на новому терені

1. Всіма силами ставити політичну Організацію. Там, де члени ОУН в початках будуть в малому числі і не може бути мови про опанування цілого життя, чи окремих ділянок, належить примінити певні методи. Там треба на початку всю енергію спрямувати на поставлення політичної Організації ОУН, увійти в середовище.

2. Починати треба від якої-небудь ділянки загальногромадського життя. Передовсім приміститися у важнішому осередкові життя. Використовуючи кожену нагоду, кожний стрічний спосіб, діставатися до найрухливішого середовища, зв'язатися з ним так, щоби вростати в нього, зжитися і докладно пізнати. Дальше намітити там позиції, що в даному середовищі дають найбільший виднокруг, а рівночасно найбільше можливостей проявити свою ініціативу і використати власні здібності й умілості. Як рівно ж намітити справи, що висунення у них своєї ініціативи дасть найбільше можливостей вийти на чоло активу та висунути ім'я і програму Організації.

3. Почати від здобування особистої позиції. Тут відкривається дві головні дороги: 1. Це здобування найперше особистої позиції, кидаючись відразу своєю працею і здібностями в те, що дає найбільші можливості, приміром, як організатор якоїсь уста-

нови, акції, добрий фахівець і т. п. Рівночасно з тим, використовуючи здобутий вплив серед прихилоного круга, виступати від ОУН, подаючи, що приходимо від неї. Поширюючи її програму, з'єднуючи для неї прихильників і кандидатів у члени. Підготувавши в той спосіб певний ґрунт, здобувши визнавців – розпочати широку, суто політичну, діяльність. Передусім організувати та ініціювати від імені ОУН такі акції, що є актуальні в даному середовищі та які найкраще дадуть віддзеркалення боротьби ОУН і приєднають їй прихильників. Рівночасно розпочати на широку скалю закладання і розбудову організаційних клітин і більших одиниць ОУН.

4. Безпосереднє приступлення до політичної діяльності. Друга дорого до тієї самої цілі така: не витрачувати багато цілі та енергії на те щоби здобувати найперше особисту позицію, тільки після першого пізнання середовища й терену та нав'язання з ним зв'язку зразу приступити до суто політичної діяльності. Відразу починати пропаганду ОУН доступними на місці засобами, такими як преса, публічні виступи на всіляких зборах, мітингах, спеціальні реферати, промови, радіо і т. д. Найбільше уваги та енергій присвятити політичним акціям. Пізнавши терен і актуальну в ньому ситуацію, заініціювати і зорганізувати відповідну акцію, тобто кинути кличі та дати організаційний почин до реалізування у якій-небудь діяльності таких починів, що будуть популярні, знайдуть охочих пропагаторів та виконавців, а тим самим будуть розбуджувати енергію широких кругів і спрямовувати їхні пошукування за проводом в бік ОУН. Передовсім політичними масовими акціями треба здобувати неопанований терен. Ними з'єднувати собі виконавців та уже самими акціями їх тісно зв'язувати з ОУН. Організаційне пов'язання має бу-

ти уже закріпленням здобутих пропагандою і акціями успіхів.

Котрою з тих двох метод починати працю про те рішатиме кожний член ОУН індивідуально, узглядноючи свої особисті дані та реальну ситуацію в якій знаходиться.

5. Відношення до провідників нездобутого ще терену. У середовищі вже зорганізованому слід старатися з'єднати для Організації передовсім провідні одиниці, якщо вони дійсно вартісні і поступають в націоналістичному дусі. При тому у відношенні до симпатиків ОУН – керівників окремих ділянок, старатися бути їхніми дорадниками, вміло ними кермувати залишаючи їх на керівних постах і не стараючись стати на їхнє місце. Коли ж керманичі окремих ділянок життя, люди непорядні, шкідливі або ведуть протинаціоналістичну роботу – тоді не оглядаючись на їхню популярність і силу шукати собі прихильників поза тими лідерами, проти них.

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Волею Українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує створення Української Держави, за яку поклали голови цілі покоління найкращих синів України. Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її Творця і Вождя Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-більшевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває весь Український нарід не складати зброї так довго, доки на всіх Українських землях не буде створена Суверенна Українська Влада.

Створена Українська Влада запевнить Українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток його сил та заспокоєння всіх його потреб.

VII. ОУН в умовах свободної діяльності

1. Загальні заложення.
2. Організаційна будова ОУН.

1. Загальні заложення

1. Великі завдання, що їх ставить собі Організація в умовах власної державности вимагають від неї великої внутрішньої і зовнішньої сили. Внутрі буде ОУН міцна тоді, коли всіх її членів буде обов'язувати суворя революційна мораль, коли прийняття і селекція членів буде опиратися на їхній участі в боротьбі. Коли Організація завжди буде змагаючим Орденом, а не хутором для “революційних” емеритів. На зовні буде міцна тоді, коли не замкнеться в своєму вузькому “гетто”, коли всіма своїми силами сміло впливе на поверхність цілого життя. Коли в найскоршому часі, ставши справді соборною, буде кермувати й вести, а не лявірувати й вичікувати. Коли кожний член буде поступати так, щоб ніхто не мав оправданої причини сказати, що Україна для ОУН. Коли ОУН завжди буде у першій лінії.

2. Як живий, молодий організм ОУН в нових умовах свободної діяльності буде природно зростати. ОУН не може, з одної сторони, щільно замикати своїх брам перед прийняттям нових членів, бо тоді великі ресурси національної енергії залишились би поза нею, неоформлені і невикористані, а вона сама зійшла б до ролі секти. З другої сторони, ОУН не може зашироко своїх брам відчиняти і в своє нутро впускати забагато неоформлених сил, бо вслід за кількісним поширенням буде йти якісне послаблення. ОУН розчинилася б, сили національної енергії не використала б і ролі своєї не сповнила б.

Вдержувати у відповідному темпі природний ріст ОУН – ось завдання, що нас жде.

Потреба прийняття в змінених обставинах нових членів впливає, перш за все, з того, що ОУН не

вспіла ще в потрібній кількості поширити свої ідеї й приєднати потрібної кількості визнавців на просторах Осередніх і Східних Українських земель. Тимто, коли прапор ОУН свobodно там замає, визнавці, що вийдуть з тюрем, засланы і з боротьби, сходять у наші організаційні ряди до дальшої праці.

Знова ж на ЗУЗ процес націоналістичної кристалізації пішов дуже вперед. Крім членів там є ще раз таке число організованих симпатиків ОУН, які у великій кількості мусять бути теж прийняті в членські ряди.

Врешті, революційна боротьба в час повстання чи закріплення держави, видвигне знов на чолу життя нові здорові елементи, для яких ОУН мусить знайти місце.

Щоб на ЗУЗ не гамувати розвою ОУН, а рівночасно, якнайскорше, підтягнути Осередні та Східні Українські землі, ОУН мусить знайти потрібних робітників до праці, мусить прийняти в члени нових визнавців з-поміж тих, що прийдуть до Організації, прийдуть лише для того щоб працювати.

3. Визволення народу з неволі буде зірванням греблі гірського потоку. Це буде сліпа сила, яку треба буде використати. А зробимо це лише тоді, коли дамо цій силі рамки і спрямуємо у відповідне русло. Рамками тими буде ОУН і все те, що ОУН буде творити. Націоналістичні ідеї будуть мати пригожу атмосферу й тим самим, знаходитимуть нових, дуже часто здорових, визнавців. Неофіти ці схотять роботи, ОУН мусить дати їм не лише роботу, але й взяти кого треба, в організовані ряди. І, врешті, нові методи праці конструктивно-державницькі вимагатимуть посилення числа якраз такої категорії членів.

4. Критерієм оцінки для приймання поодиноких кандидатів у члени Організації буде:

- а) їх моральна вартість;
- б) їх минуле (тюрма, заслання, повстання, праця);
- в) участь в революції і закріпленні української влади;
- г) їх здібність і вироблення;
- г) відношення до нашої Організації (ідеологія, програма, обов'язки і т. д.).

2. Організаційна будова ОУН

1. Для успішного виконання завдань Організації в умовах свободної діяльності впроваджуються зміни й доповнення в загально-організаційній будові ОУН.

В реєстрі Організації будуть:

- а) кадрові члени ОУН;
- б) члени ОУН;
- в) кандидати ОУН;
- г) юнаки ОУН;
- г) організовані симпатички ОУН (суспільні активісти).

2. Кадрові члени ОУН творять внутрішньо-організаційні формації під назвою "Пробоевий Кадр ОУН".

Члени і кандидати ОУН виступають в Організації на обов'язках і правах передбачених Устроєм Організації прийнятим на II-му Великому Зборі ОУН.

Коли ОУН буде мати повноту влади в своїх руках, тоді Юнацтво ОУН буде одинокою загальною організацією молоді. В іншому випадку, ОУН творитиме власні організації молоді від 6 до 21 літ, опановуючи через них виховання всієї молоді в загальній системі Організації молоді.

Юнацтво ОУН охоплюватиме молодь від 6 до 21 літ:

- а) Запорожці – від 18 до 21 літ;
- б) Пластуни – від 14 до 18 літ;

в) Степові орли – від 10 до 14 літ;

г) Вірлята – від 6 до 10 літ.

Симпатиками будуть вводити в загально-націоналістичні Організації, як:

а) парамілітарні організації;

б) спортивно-виховні організації;

в) культурно-освітні організації;

г) професійно-вишкільні організації;

д) організації громадської праці;

е) науково-мистецькі організації;

є) жіночі організації.

3. Критерії приймання в члени ОУН:

а) на теренах, де ОУН вела перед тим діяльність, в члени слід приймати симпатиків, які брали участь у боротьбі, або були помітні в революційній праці;

б) на тих теренах, в міру потреби, приймати як кандидатів на члени ОУН вартісних українців, що визначаються належним рівнем патріотизму, національної етики й моралі та не провадили шкідливої роботи проти національної революційної діяльності;

в) на тих теренах Осередньої та Східної України, в яких ОУН не вела діяльності і не має організаційної сітки, приймати зразу, як кандидатів тих, що по пізнанні ідеології, програми та реальної політичної діяльності ОУН, а даліше вимог ставлених до членів і їх обов'язків, хочуть вступити до ОУН, а передовсім: 1. учасників революційно-визвольної боротьби у націоналістичному дусі; 2. політичних в'язнів, засланих і переслідуваних большевицькою Москвою за самостійницьку діяльність і поставу; 3. одиниць, що у націоналістично налаштованих середовищах мають авторитет провідників; 4. старшин і вояків Червоної армії, що у час революції виступили зо зброєю проти Москви; 5. одиниць, що у час револю-

ції та будівництва держави викажуть провідницькі здібності та ініціативи й високий рівень характеру й моралі.

г) Тих кандидатів, що у боротьбі проявилися, як націоналісти-революціонери й засвоїли собі основні націоналістичні засади (по ствердженні того зразу переводити в члени);

г) теж скоро приймати в члени тих кандидатів, з вище наведених категорій, що у праці виконуваний за вказівками ОУН викажуть прикмети доброго націоналіста, а в провіреній їхній минувшині немає перешкод;

д) подане в точках “в”, “г” і “г” обов’язує теж на теренах, де ОУН давніше вела діяльність й має організацію, у відношенні до осіб, що походять з теренів і середовищ не охоплених перше діяльністю Організації.

4. Вимоги ставлені до новопринятого члена, його обов’язки остаються незмінні так, як досі.

5. Відносно кількості новопринятих у члени й кандидати слід кермуватися передовсім потребами терену, щоб могли виконати намічені завдання, здобути впливи та опанувати конечні позиції у середовищі.

6. Кандидатам поручати передусім завдання зовнішньої праці й функції у державному й суспільно-громадському житті. Відповідно до особистих кваліфікацій кандидатів можна поручити навіть найвищих постів того роду.

7. Внутрішньо-організаційні, керівні функції слід поручати, як правило, членам ОУН. В такому середовищі, де бракує відповідних членів, можуть кандидати сповнювати теж важніші внутрішньо-організаційні функції у клітинах зложених з кандидатів.

8. Кандидатів мають право прнимати всі ті члени ОУН, що дістають завдання самостійно налагодити організаційні одиниці й діяльність ОУН на яко-

мусь терені.

9. У члени приймають на пропозиції окремих членів-організаторів провідники першого ступеня (провідники осередків), загально, в їх імені, окремі, ними до того уповноважені, люди.

10. У зв'язку з припливами великої кількості нових членів і кандидатів, яких не можна буде в такому короткому часі належно перевірити й виробити – відразу з переходом у свободніші умовини буде введена окрема категорія членів-кадровиків.

11. “Пробоевий кадр ОУН” зложений із вироблених, загартованих і випробуваних у безпосередній революційній боротьбі членів, має бути ядром ОУН, її найтвердішою опорою й ударною силою Української Національної Революції.

12. Членом “Прбоевого Кадру ОУН” може стати кожен член ОУН, що відповідає вимогам ставленим до члена ОУН, всеціло відданий Організації і при тому:

а) як член ОУН брав активну участь у революційній боротьбі із займанцями і в ній виказав свою вартість;

б) новоприйнятий член ОУН, що брав визначну участь у революційній боротьбі з окупантами, інших самостійницьких, революційних організаціях в націоналістичному дусі, виказав у боротьбі високі вартості українського революціонера.

в) новоприйнятий член ОУН, що відзначився у піднесенні збройного зриву, зокрема серед Червоної армії й виказав у тому виді вартість повстанця, революційного вояка.

г) (на будуче) ті члени ОУН, що викажуть високі вартості взірцевого члена у праці в свободних умовинах, підтверджені доброю поставою у боротьбі, для якої завжди буде багато нагод.

13. Тільки члени-кадровики можуть бути членами Проводу, Великої Ради і провідниками 1-го і 2-го ступенів.

14. Члени-кадровики не творять осібної організації, лише входять в загально-організаційну сітку ОУН.

Організаційна будова ОУН

У перших днях збройного зриву вся організаційна сітка ОУН переформовується повністю на військовий лад, у відповідні збройні відділи. У тому часі організаційна будова мусить відповідати потребам хвилі так, щоб Організація була спроможна всі свої сили без рештки кинути в бій з окупантом. На теренах звільнених від ворога слід негайно приступити до відновлення та розбудови організаційної сітки. Успіхи досягнуті в боротьбі треба негайно на тривалий час закріпити. Мусимо використати догідну ситуацію та вrostи скоро якнайглибше в ґрунт. Тільки це буде на майбутнє запорукою сили ОУН, а тим незалежності й могутності України.

Дотеперішня організаційна будова ОУН примінена стисло до умов конспіративного діяння. Тому в умовах свобідного розвою, коли державна влада буде в руках або під кермою ОУН, треба перевести певну – конечну для всебічного розвою всіх сил ОУН – організаційну перебудову.

В Українській Державі ОУН повинна стати одинокою політичною організацією українського народу. Усі, що схочуть працювати для добра української нації та відповідатимуть вимогам, що їх ставить ОУН до своїх членів – повинні стати в її лавах.

Засягом своєї діяльності охоплює ОУН усі землі заселені українцями і творить всюди свої клітини, свою організаційну мережу. При будові схеми нової організаційної сітки, беремо в основу дві засади:

а) територіяльну; б) скількісну.

а) Територіяльна засада:

Намагаємося опанувати терен кожної існуючої адміністраційної одиниці. Покликуємо, отже, теренові власті. Вони ведуть цілість роботи ОУН на даному терені і відповідають за неї.

б) Скількісна засада:

Всі члени ОУН мусять бути обняті твердими рамцями організаційної будови. Залежно від скількості членів твориться, отже, відповідну скількість відділів-груп, що уможливають найдогідніше командування, вишколювання та виховування.

Обі засади узгіднено так: у кожній тереново-організаційній одиниці існують теренові власті з провідником терену і Екзекутивою. Це є засадничі теренові одиниці. На терені кожної такої одиниці існують ще відділи членів. Відділів тих є більше або менше, залежно від нашої сили і скількості членів даного терену. Відділи ті мають свою організаційну схему (від найменших до щоразу більших) залежно від скількості членів. Вони мають відповідні назви. Всі вони, однак, підлягають провідникові даної тереново-адміністраційної одиниці. Провідник такої одиниці (станіці, району, округи, області, краю) є отже zarazом найвищим провідником всіх організаційних частин, які на даному терені перебувають.

А. ТЕРЕНОВИЙ ПОДІЛ

Станіця – це найнижча територіяльно-організаційна одиниця. Вона охоплює своєю діяльністю, звичайно, одне село, у великих оселях, одну більшу вулицю, дільницю, фабрику, чи інший не надто великий осередок скупчення людей.

Район – це безпосередньо вища теренова одиниця. Він охоплює від 25 до 35 станіць і покривається

зо звичайним адміністративним районом.

Округа – це від трьох до п'яти районів. Вона відповідає приблизному давньому Галицькому повітові.

Область – до п'ятнадцяти округ творять область. Вона також покривається з адміністративною областю.

Край – від семи до десяти областей. Край – це найвища організаційна одиниця. Вона підлягає безпосередньо провідникові ОУН.

Провідники поодиноких теренових одиниць кермують підлеглими їм клітинами при допомозі Екзекутиви. Вони є дорадчими і виконавчими органами.

Крайова екзекутива (КЕ)

КЕ повинна бути так розбудована, щоб могла кермувати зовсім самостійно цілістю праці ОУН на терені Краю та обслужити власними силами всі потреби свого терену.

Обласна екзекутива (ОЕ)

Завдання ОЕ є кермувати цілою діяльністю ОУН на терені області, опрацьовувати проекти і методичку праці згідно з вимогами даного терену, передавати їх до затвердження провідникові КЕ, переводити в життя всі накази і поручення КЕ та вищих властей ОУН і контролювати виконання цього.

Склад ОЕ

1. Провідник ОЕ – веде й відповідає за цілість організаційної роботи на терені області.

2. Організаційний референт – з помічниками до справ:

а) персональних; б) ділової контролі.

Організаційний референт дбає про будовання і справне функціонування організаційної сітки, вдержує зв'язок з усіма підлеглими частинами, веде персональні справи (картотеку) всіх членів і частин,

контролює працю підлеглих частин, організує нові, передає накази, відбирає звіти, дбає про карність і т.п.

3. Виховно-вишкільний референт – дбає про належне виховання членів у націоналістичному дусі, про ідеологічно-політичний вишкіл і всестороннє вироблення, виготовляє програми усіх вишколів, організує вишкільні курси і т. ін.

4. Референт громадської праці й політичних акцій – ініціює й проводить серед загалу українців такі акції, що виховували б у націоналістичному дусі все українське громадянство, що неохоплене сіткою ОУН. Він змагає до реалізації нашої програми будови держави та її боротьби за повну суверенність та притягнення до цього всіх сил української суспільності.

5. Пропагандивний референт – плянує, організує, веде пропаганду націоналістичної ідеї й цілої програми ОУН. Йому підлягає цензура усієї преси, що виходить на терені області. Він видає та кольпортує часописи і всі видання ОУН. Він кермує та контролює всіма публічними імпрезами, кінами, театрами, маніфестаціями і т.д.

6. Референт військового виховання з підвідділом фізичного виховання – дбає про належне військово-виховання, вироблення та фізичну справність цілого загону.

7. Референт Служби безпеки – дбає про належну охорону організаційної роботи та її членів, збирання інформації про ворожі сили, що діють на шкоду ОУН, переводить їх ліквідацію, веде внутрішню розвідку та ін.

8. Референт-господарсько-суспільний – веде касу, організує збірки й оподаткування, укладає бюджет, ліквідує його видатки, адмініструє майном області.

9. Референт жіночих справ – дбає про справи, що відносяться до праці серед жіноцтва. Жінки окремої власної сітки не творять, але є організовані в окремі від мужчин ланки (звена).

10. Референт юнацтва – організує юнацьку сітку, що є окремо побудована на взір кадрової сітки членів. Працю свою веде по пляну, що його отримує від крайового юнацького Проводу, а до складу ОЕ входить головно для координації праці сітки членів і сітки юнацтва. Він дбає також про доріст.

11. Обласний суддя – до нього належать усі судові справи членів, кандидатів та юнаків.

Референти поодиноких ділянок Екзекутиви працюють при допомозі своїх ділових ланок, де опрацьовуються усі пляни відповідної ділянки і як готові проекти подаються провідникові.

Окружена екзекутива (Ок.Е)

Склад Ок.Е, як у ОЕ, тільки засяг діялання граничений до одної округи.

Районова екзекутива (РЕ)

Склад РЕ подібний до складу ОЕ з тим, що референтура виховно-вишкільна пілпорядкована організаційному, а референтура пропаганди – референтові громадської праці і політичних акцій.

Станиця

Станиця екзекутиви не має. До допомчі у праці покликає собі ділову ланку, при допомчі якої кермує цілістю станиці та на найвищому організаційному шаблі здійснює усі накази, пляни й доручення Проводу ОУН.

Б. СКІЛЬКІСНИЙ ПОДІЛ

Ланка. Підставова одиниця, що охоплює 10–15 членів. Кожен член ОУН мусить належати до одної з ланок, інакше він є поза рамцями зорганізованого життя ОУН, отже не є членом. Членів у ланки підби-

рають за критеріями: однаковий інтелектуальний рівень, однакове політичне чи організаційне вироблення, праця у спільній професії, однаковий круг зацікавлення, не надто велика різниця віку і т. п. Ланка для членів має стати найближчою родиною, де дружнє співжиття членів у ланках буде запорукою успіхів у праці.

Жінки хоч творять окремі ланки, чи навіть великі з'єднання, окремої сітки не творять.

Кандидати. Кандидатів, з огляду на слабке організаційне вироблення, організуємо в окремі ланки кандидатів.

Щоб кандидат міг перейти у ланку членську – мусить він, по відбутті вимаганої проби і по отриманні згоди безпосереднього вищого провідника, зложити урочисто на сходах ланки членів присягу вірності ОУН і її Провідникові такого змісту:

“Честю моєю, на славу погибших героїв, на кров їх святу, пролиту за мою рідну Українську землю, перед Маєстатом моєї Батьківщини – України, я присягаю, що всіма силами моїми і ціною мого власного життя буду боротися за суверенність, соборність і могутність Української держави.

Серцем моїм та усією моєю істотою я визнаю, що єдино Українська Націоналістична Революція дасть силу, велич і славу моєму народові.

Вірно, аж до загину, я видержу на шляху боротьби за здвигнення могутньої національної Української Держави. Зі шляху Української Націоналістичної Революції ніхто й ніщо мене не зверне, ані труди, ані невдачі, ані смерть.

Я виконувати буду без суперечок і карно всі накази мого Проводу”.

Паланка складається з 3–5 ланок.

Загін складається з 3–5 паланок.

Курінь складається з 3–5 загонів.

Кіш складається з 3–5 куренів.

Стяг складається з 3–5 кошів.

Січ складається з 3–5 стягів.

На чолі поодиноких відділів стоять провідники зо своїми почотами. Почот – це помічний орган провідника для справного кермування й адміністрування відділами. Склад почотів залежний від кількості підлеглих частин та цілей, що їх має провести частина.

(ЦДАВО України, ф. 3833, оп. 2, спр. 1, арк. 33–57)

Документ № 8
Травень 1941 р.
Інструкції Революційного Проводу ОУН(Б)
для організаційного активу в Україні на
період війни.
“Боротьба й діяльність ОУН під час війни”
Г. Інструкція Служби Безпеки

Організація Служби безпеки

ВСТУП

Є певний порядок в революційному будівництві держави, від якого не вільно відступити, якщо хочеться будувати державу реально, а не фікціями. Порядок цей починається від зорганізування окремого від загальної збройної сили органу безпеки, що вже з першими днями революції й рівнобіжно до воєнних дій проти ворога, перейме на себе організацію ладу й безпеки. Щойно з тим моментом усі акти правно-дер-